

**Membru corespondent al AȘM
Victor GHICAVÎ
la 70 de ani**

(n. 11 august 1944, s. Marcăuți r-nul Briceni)

Medic, domeniul de cercetare: farmacologia și farmacoterapia.

Dr. hab. în medicină (1978), profesor universitar (1989). Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (2012).

Farmacologia, în special farmacoterapia, se află în vizorul tuturor disciplinelor terapeutice ce utilizează metode farmacologice de tratare a bolilor. Urmărind studiul originii, compoziției, proprietăților, acțiunilor terapeutice ale medicamentului asupra organismului uman, clasificarea și modul de administrare a acestuia, farmacologia se bazează pe legăturile și mecanismele fiziologice, biochimice, patologice, genetice, farmacogenezei etc. Astfel, farmacologia constituie o știință interdisciplinară, iar specialiștii respectivi, pentru a-și realiza menirea, trebuie să aibă cunoștințe profunde atât în științele despre om, cât și în chimie, fizică, genetică etc. Desfășurarea unei activități de cercetare în aceste domenii, suplimentar la cele din farmacologie, reclamă capacități analitice, creativitate, clarviziune, perseverență și muncă asiduă. Toate aceste aptitudini le posedă plin membrul corespondent al AȘM, doctorul habilitat în medicină, profesorul universitar Victor Ghicavî. Grație acestui fapt, el s-a afirmat drept un savant notoriu în farmacologie. O spunem nu numai în baza analizei lucrărilor sale științifice fundamentale și practice, dar și a aprecierii, de către renumiți specialiști farmacologi și fiziologi, a discursurilor sale științifice prezentate la diverse foruri.

Victor Ghicavî s-a născut într-o familie de gospodari, Ion și Iulia Ghicavî, care lucrau în colho-

zului din satul Marcăuți, raionul Briceni, la 11 august 1944, perioadă a verii pătrunsă de atmosfera unor sărbători religioase deosebite, printre care și ziua pe care o talmăcește ca pe un semn personal – cea de pomenire a Sf. Mucenic și Tămăduitor Pantelimon.

A absolvit școala primară și cea medie din satul natal cu excelență. În anul 1961 își prezintă actele la Institutul de Stat de Medicină. Rectorul Universității, prof. univ. V. Anestiadi, îi propune să se specializeze în stomatologie, deoarece sistemul ocrotirii sănătății ducea, în acel timp, lipsă de cadre în acest domeniu. Astfel că se înscrie la Facultatea de Stomatologie, unde activau profesori universitari de înaltă calificare, precum prof. N. Fetisov, prof. A. Guțan, prof. M. Bușan ș.a. Concomitent, studenții stomatologi ascultau prelegeri la obiectele fundamentale susținute de personalități devenite repere în învățământul universitar medical – profesorii A. Zubcov, N. Starostenco, N. Testemițanu, N. Anestiadi, V. Anestiadi, M. Mihlin, A. Corovin, C. Țăbârnea ș.a.

Prin statutul său fizic și intelectual – înalt, corp proporțional, drept, păr aranjat impecabil, privire pătrunzătoare, mișcare grațioasă, ținută socială verticală, sete de cunoștințe – a atras atenția și a predispus corpul profesoral al facultății către persoana sa, fiind desemnat șef de curs. În scurt timp, datorită muncii asidue depuse pentru acumularea cunoștințelor în domeniul specialității, comportamentului prosocial, participării la diferite concursuri studențești și întreceri sportive (la baschet), Victor Ghicavii devine unul dintre cei mai apreciați studenți. Absolvește facultatea cu mențiune.

În acea perioadă, în Institutul de Stat de Medicină, grație efortului ministrului Sănătății prof. univ. N. Testemițanu, s-a introdus predarea tuturor obiectelor în limba română. Unele specialități însă nu erau asigurate cu profesori care cunoșteau limba națională. Iată de ce, tânărului specialist, care avea o pregătire profundă și poseda limba la perfecție, i s-a propus să se perfecționeze în domeniul farmacologiei în scopul predării acestui obiect în limba română la Facultatea de Stomatologie, fapt ce a determinat viitorul lui de pedagog și om de știință.

Munca fără istov și înaltul potențial creativ i-au permis nu numai să însușească în toată complexitatea ei farmacologia, să facă din ea o profesie de suflet și să convingă societatea medicală că acest obiect este strict necesar pentru orișice specialitate în medicina contemporană, dar a ajuns să fie unul dintre cei mai apreciați savanți farmacologi.

În paralel cu activitatea pedagogică de asistent la Catedra Farmacologie, Victor Ghicavii, sub conducerea cunoscutului farmacolog, prof. univ.

E.A. Muhin, efectuează cercetări experimentale și clinice privind acțiunea terapeutică a unui preparat nou – etiron, fapt ce i-a permis să determine particularitățile farmacologice ale acestuia și să-l introducă în arsenalul medicamentos ca farmacopreparat hipertensiv sau antihipertensiv ce mărește tensiunea arterială. Aceste rezultate științifice au servit ca bază a tezei de doctor în științe medicale la specialitatea farmacologia, susținută cu brio în anul 1971.

S-a format ca farmacolog într-o atmosferă binevoitoare și creativă, instituită de șeful catedrei prof. univ. E.A. Muhin, personalitate nobilă, inteligentă și cu suflet mare. Acesta manifesta o deosebită stimă față de discipolul său: în anul 1980, la insistența lui doctorul în științe medicale V. Ghicavii a fost numit șef al cursului farmacologie clinică, recunoscându-i-se astfel nivelul înalt de pregătire în farmacologie și capacitățile pedagogice.

În această funcție a depus eforturi considerabile în vederea organizării procesului didactic și activității clinice conform cerințelor moderne, ceea ce a servit ca bază pentru conducerea Institutului de Stat de Medicină de a-l numi în 1982 șef al Catedrei Farmacologie Clinică.

În această perioadă doctorul V. Ghicavii, fiind convins că la noi în țară există suficientă materie primă din care pot fi produse farmacopreparate autohtone, în mare măsură revizuieste farmacogeneza și farmacotehnia cercetărilor științifice ale catedrei: dacă în anii precedenți de activitate științifică, el și colegii săi erau preocupați de studiul acțiunilor terapeutice ale preparatelor obținute în baza unor substanțe autohtone chimice prin sinteză industrială, apoi după 1982 cercetările științifice au fost axate pe o nouă direcție științifică – studierea, crearea și implementarea medicamentelor noi în baza materiei prime locale prin extracție, asigurarea farmacoterapiei eficiente și inofensive, prin optimizarea și individualizarea tratamentului medicamentos și promovarea reformelor în domeniul sistemului de sănătate și al medicamentului.

În funcția de șef de Catedră, dovedește calități manageriale deosebite în domeniul activității științifice și clinice, în organizarea procesului de instruire, asigurându-l cu materiale metodico-didactice etc., fapt ce a determinat desemnarea sa în anul 1986 ca vicerector pentru activitate didactică. Pe parcursul a nouă ani, doctorul V. Ghicavii, în colaborare cu alți colegi din conducerea Institutului, a participat la elaborarea unui nou concept de instruire a cadrelor medicale, la implementarea pregătirii cadrelor prin sistemul de rezidențiat, la stabilirea relațiilor cu diverse instituții de profil din străinătate etc.

Activitatea organizatorică la nivel de institut o îmbină cu cea științifică la catedră, susținând cu brio teza de doctor habilitat în medicină „Corecția farmacologică a dereglărilor hemodinamice și echilibrului de oxigenare în hipotensiuni arteriale acute”.

Prin utilizarea metodelor farmacologice, fiziologice și chimice, prof. univ. V. Ghicavii a argumentat științific și a creat un nou grup de medicamente hipertensive (antihipertensive) – derivații izotioureici și alchilzotioureici (izoturon, difetur sau raviten, profetur, metiferon etc.), care au manifestat eficacitate și inofensivitate în terapia hipotensiunii arteriale acute, indiferent de etiopatogeneza acesteia. În baza mecanismului acțiunii vasoconstrictoare specifice și antihipertensive a preparatelor izotioureice, el a propus și implementat metode noi de prevenire și corecție a hipotensiunii, condiționate de substanțe neurotrope, a reacției sistemului simpato-adrenergic în stări extreme: hemoragii, traume, intervenții chirurgicale etc. În temeiul derivaților izotioureici și acțiunilor vasoconstrictoare specifice au fost elaborate și autorizate pentru utilizarea în practică următoarele forme medicamentoase: Olizin – decongestiv, spray nazal; Ravimig – antimigrenos, comprimate; Raviset – uterotonic, hemostatic – supozitoare vaginale; Raviten – antihipertensiv (hipertensiv), soluție injectabilă.

Medicamentele hipotensive, elaborate de prof. univ. V. Ghicavii, eficacitatea înaltă a remediilor corespunzătoare au fost înalt apreciate în tot arealul fostei URSS. În consecință, Comitetul Farmacologic al ex-URSS a emis o Hotărâre prin care îl obligă pe dr. hab. V. Ghicavii și alți specialiști ai catedrei să elaboreze recomandări în calitate de document oficial pentru toate instituțiile și persoanele fizice care se ocupă cu studiul și elaborarea preparatelor hipertensive noi. Un astfel de document, cu titlu de *Recomandări metodice privind studierea experimentală (farmacologică) a noilor compuși propuși pentru testări clinice în calitate de preparate antihipertensive (hipertensive)* a fost elaborat și aprobat în anul 1989 de către Comitetul de Farmacologie și Ministerul Sănătății al ex-URSS.

Capacitățile creative ale prof. univ. V. Ghicavii s-au manifestat și în procesul de obținere a noilor farmacopreparate din resurse naturale autohtone. Preparatele entomologice, obținute din insecte la diverse etape de dezvoltare ale acestora din ordinul Lepidoptera, clasa Limantria, cum sunt adenoprosin, entoheptin, imupurin și imuheptin au demonstrat acțiuni hepatoprotectoare, imunomodulatoare, antiinflamatoare, antioxidante și inofensive, au fost autorizate, se fabrică și se utilizează în practică.

În baza proprietăților farmacologice a preparatelor Regesan, Nucosan, Dovisan și Doresan, ce prezintă uleiuri corespunzătoare din semințe de struguri, miez de nuci, semințe de dovleac și semințe de struguri și dovleac (1:1), care posedă acțiuni regeneratoare benefice și inofensive, citoprotectoare, antioxidante, antiinflamatoare și antiaderențială, prof. univ. V. Ghicavii a propus noi strategii în tratamentul plăgilor și combustiiilor, ulcerului duodenal și trofic, în prevenirea complicațiilor radioterapiei la pacienții oncologici și dezvoltării aderențelor în intervențiile chirurgicale ginecologice etc. Preparatele menționate au fost incluse în Nomenclatorul de Stat al medicamentelor.

Despre succesele activității științifice a m. c. V. Ghicavii și colaboratorilor săi mărturisește elaborarea în comun cu specialiștii Institutului de Chimie al AȘM, în baza deșeurilor industriei alimentare, a enterosorbenților (carbosem, medicas E), care manifestă calități net superioare, comparativ cu cei existenți, în tratarea diverselor maladii și stări de intoxicații, pentru care au fost incluși în Nomenclatorul de Stat al medicamentelor.

Cunoștințele enciclopedice în domeniul farmacologiei ale m. c. V. Ghicavii s-au manifestat și în procesul de creare a farmacopreparatelor cu acțiuni antibacteriene și antifungice. Datorită lor a fost modificată strategia tratamentului unor boli ORL, stomatologice, dermatologice și ginecologice.

Prin crearea, autorizarea, includerea în Nomenclatorul de Stat și implementarea în practică, în comun cu discipolii, a 15 medicamente și noi tehnologii de producere a medicamentelor, m. c. V. Ghicavii a adus o contribuție esențială în dezvoltarea industriei farmaceutice naționale și asigurarea populației cu farmacopreparate eficiente, inofensive și accesibile.

M. c. V. Ghicavii, pe parcursul mai multor ani, fiind specialistul principal al Ministerului Sănătății și conducător științific al Programului de Stat „Elaborarea și implementarea noilor preparate farmaceutice în baza utilizării materiei prime locale”, a mobilizat specialiștii farmaciști, chimiști, botaniști și farmacologi din țară pentru crearea medicamentelor autohtone din materie primă locală, a participat nemijlocit la organizarea și desfășurarea activității Centrului Național de Farmacie, actualmente Agenția Medicamentului, inclusiv a modalității de autorizare a medicamentului, procesului de elaborare a medicamentelor noi, supravegherii și farmacovigilenței acestora, la procesul de perfecționare a specialiștilor farmaciști în domeniul farmacoterapiei, în crearea bazei științifice și teh-

nologiilor noi, a dezvoltării industriei farmaceutice naționale etc.

Un aspect semnificativ al activității m.c. V. Ghicavii îl constituie elaborarea și promovarea noilor concepții, strategii și reforme în procesul pregătirii cadrelor în domeniul farmacologiei moderne. În 1980, grație eforturilor sale, în planurile de instruire universitară și postuniversitară a fost inclusă farmacologia clinică ca disciplină obligatorie, în anul 1999 – specialitatea de medic-farmacolog clinician, în 2012 – serviciul „farmacologie clinică” etc. În statele instituțiilor medico-sanitare publice la inițiativa sa a fost inclusă funcția de medic farmacolog clinician, recent aprobată, căruia îi revine selectarea și utilizarea rațională a medicamentelor, supravegherea administrării lor, farmacoeconomia și farmacoepidemiologia acestora.

O atenție deosebită acordă savantul pregătirii cadrelor de înaltă calificare științifică. A creat o școală științifică, înalt apreciată nu numai la noi în țară, dar și peste hotare, reprezentată de 20 de doctori și 6 doctori habilitați în medicină.

Impunătoare este activitatea sa editorială. M.c. V. Ghicavii a semnat mai mult de 500 de lucrări științifice, inclusiv opt monografii, 12 manuale și îndrumări de specialitate și 20 lucrări metodice, printre care merită a fi menționate *Farmacologia clinică* (2009), *Medicamentul: beneficiu sau prejudiciu* (2009), *Medicamentul – baza farmacoterapiei raționale* (2013), *Farmacoterapia afecțiunilor stomatologice* (2014) ș.a.

Activitatea sa științifică, pedagogică și managerială este prețuită la înalta-i valoare atât de comunitatea științifică, cât și de autoritățile statului: a fost distins în 1976 cu insigne „Eminent al ocrotirii sănătății”, în 1981 cu medalia „Muncă eminentă”, în 1989 – cu titlul științific de profesor universitar, în 2012 – cu Ordinul „Gloria muncii”, în 1996 – cu Premiul de Stat și cu titlul științific de Membru de Onoare al Academiei de Științe Medicale din România, în 2004 – cu Premiul Național, în 2005 – cu Medalia de Aur OMPI „Inventator Remarcabil”, în 2012 – cu titlul științific de membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei etc.

Multitudinea și complexitatea activității savantului farmacolog m.c. V. Ghicavii este impresionantă și ne oferă exemplu de jertfire de sine întru dezvoltarea farmacologiei, importanța căreia în tratarea bolilor este primordială.

Academician Gheorghe Duca
Academician Teodor Furdul
Dr. Valentina Ciocchină